

„Novi čas“

izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo je
v Gosposki ulici št 6,
drugo dvorišče.

NOVI ČAS

List stare

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo . . . . 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 40

V Gorici, 4. oktobra 1912.

Leto III.

Dr. Mahničev pozdrav sotrudnikom „Novega Časa“.

V svoje največje veselje smo dobili pismo od prevzvišenega gospoda škofa dr. Antona Mahniča na Krku, ki je v naslednjem priobčujemo. Prelepo je to pismo, da bi mu dodali kak dostavek. Naj govori samo in naj donaja veselje, zadoščenje in navdušenje pri delu za uveljavljenje katoliških načel na vseh poljih vsem brez izje-

me, vsem, ki jim je u z o r mož, kateri je v idealnem in nesebičnem delu toliko let živel med nami in z nami v Gorici. V uspehih tega moža naj vsak izmed nas vidi začrtana pota, po katerih naj hodi vsakdo, ki hoče stati v službi dela v Božjo čast in v blagor naroda. Evo pismo našega ljubljene- ga uzornika škofa Mahniča:

Cesarjev god.

V sveto dolžnost si štejem, da se danes še posebej spominjamo godovnega praznika Nj. Veličanstva našega presvetlega cesarja Frančiška Jožefa, v katerem gledamo mi ne samo najvišjega nositelja državne oblasti, in ga kot takega častimo in se mu klanjamo, ampak tudi očeta, ki po očetovski skrbi za svoje narode in moža, ki na vzvišeni način daje vsem najlepše zglede katoliškega življenja in dejstvanja! Dvainosemdesetič praznuje danes naš ljubljeni srebrnolasi vladar svoj god. Milijoni mu danes z navdušenjem obračajo svojo pozornost, in milijoni katoliških src pošiljajo danes iskrene prošnje v nebo, da bi nam ostal v najboljšem zdravju ohranjen do skrajnih mej človeškega življenja. Tem prošnjam pridružujemo tudi mi svoje, ko se danes naše misli spajajo z osebo cesarja Frančiška Jožefa. Kako moremo lahko biti ponosni nanj ravno mi Avstrijci! Kajti ni vladarja na svetu, ki bi bil tekom tolikih let toliko izkusil in prestal v svojem zasebnem življenju, ki bi hkrati tudi imel opraviti s tolikimi nešteti težkočami in notranjimi boji v državi, kakor naš cesar, in ki je vendar s čudovito modrostjo in s še bolj čudovitim zaupanjem v Božjo pomoč premagoval vso bol in vse težkoče in boje iz ljubezni do narodov, ki mu jih je Bog v vodstvo izročal! Takega vladarja ni na svetu! In zato se mu klanjamo z največjim občudovanjem in ljubimo njega, ki je svojo ljubezen do Kristusa v presv. R. T. pri evharističnem kongresu tako lepo, tako nesebično in tako vspodbudno pokazal nam vsem v največje navdušenje!

Sotrudnikom „Novega Časa“ pozdrav!

»Novi Čas« je v svoji zadnji številki prinesel vest, da je število njegovih naročnikov doseglo 5000. To je zares krasen uspeh pa tudi očit dokaz, kako je Bog Vaš trud blagoslovil.

Mene ta napredek Vašega lista neizrečeno veseli, pa čutim nekako potrebo, da Vam to svoje veselje tudi javno izrazim in k Vašemu plodonosnemu delu iskreno čestitam. Jaz sem program in delo »Novega Časa« od prvega početka odobraval. Saj v tem programu nahajam načela, katera sem tudi jaz na Goriškem zagovarjal in širil, pa jih ravno tako še danes branim in širim med bratskim hrvaškimi narodom. To je program zdravega krščanskega demokratizma, kakor ga odobrava in priporoča sv. Cerkev — znanje, v katerem nam nebo obeta zmago. Da, ako hočemo načelom naše svete vere priboriti veljavo v javnem življenju, Cerkvi

pa njena prava, moramo osvestiti, moralno preporoditi in organizovati široke ljudske sloje, pred vsem pa svojo pozornost obrniti na mladino, ker od nje je odvisna naša bodočnost.

Tako delate Vi. Vaše delo je v pravem pomenu besede prosvetno, napredno in aktualno, ker odgovarja modernim potrebam. Zato je tudi plodno. Da, z veseljem opažam, kako se moja mila goriška domovina pod vplivom Vašega plemenitega in požrtovalnega nastojanja čedalje bolj bliža idealom, ki sem jih kot njen vdani sin od nekdanj za njo v srcu gojil. Ustrajajte s trdnim zaupanjem v Božjo pomoč, dokler ne vidite teh idealov uresničenih.

V Krku, dne 1. oktobra 1912.

Vaš posebno udani

+ Dr. Anton Mahnič
škof.

**V nedeljo 6. oktobra
v Miren!**

K blagoslovitvi novih prostorov kn. nadš. deškega semenišča.

Visoka, nova, krasna stavba se ponosno vzdiguje na holmcu, južnovostočno od goriškega gradu, in jutri v soboto bodo med 7. in 8. uro zvečer nje slavnostno razsvetljeni prostori naznanjali našim Gorani na severu in na vztoku, bodo naznanjali Krasu in jugu ter vinorodnim Brdam na severozapadu, rodovitni Vipavski in nepregledni furlanski ravani, da se ona nahaja pred dnevom velike svečanosti. In tako je!

1.) K otvoritvi.

V nedeljo, 6. oktobra, bodo prostori novega kn. ndš. deškega semenišča slovesno blagoslovljeni. Ah, kako ganjeno bo moralo biti srcé moža, ki bo to blagoslovitev izvrševal! Pač mu bo pri tem slavnostnem činu stalo ob strani najodličnejše občinstvo, obdajali ga bodo zastopniki goriške duhovščine in goriškega ljudstva ter vsi oni, ki imajo v najlepšem poslopiju goriškega mesta svoj dom, toda njegove misli bodo uhajale od njih in obstajale na tolikih in tolikih spominih zadnjih štirih let, v katerih se je poslopje zidalo in pripravljalo, obstajale bodo na nadejaj, ki so združene z njim, in na trenutkih, kjer so se vzdigale proti nebesom, podprte z iskreno prošnjo do Boga, da bi pričeto podjetje blagoslovljal in vodil k srečnemu zaključku. Knjigo bi moral napisati tisti, ki bi se hotel vglobiti v te spomine, nadeje in prošnje ter jih hotel le od daleč opisati! Njih sedež je srce velike ljubezni do Boga in nesmrtnih duš.

Blagoslovitev prične s sv. mašo v nedeljo ob 9^{1/4}, ter jo izvrši Nj. Eksceleuca, naš prevzvišeni gospod knezonadškof dr. Frančišek Borgia Sedej.

V razvoju kn. nadš. deškega semenišča se od sedaj dalje prične nova doba, ne toliko radi tega, ker so se gojencem pripravili novi krasni prostori na najlepšem delu mesta, ampak v prvi vrsti radi tega, ker je vse vodstvo zavoda sprejela Družba Jezusova in ker se prej ali slej v zavodu otvori notranja zasebna gimnazija, ki jo bo ista Družba oskrbovala. Ker se za ta zavod zanima vsa goriška dežela, saj je iz dosedanega kn. nadš. deškega semenišča izšla pretežna večina goriške duhovščine in premnogo lajkov, ki deloma zavzemajo prav odlična mesta pri nas, zato hočemo v naslednjem podati danes kratko sliko razvoja kn. ndš. deškega semenišča. Črtice so posnete izvečine po »Slavnostni Spomnici«, ki jo je kn. ndš. ordinarijat za to priliko dal v nemškem jeziku objaviti in ki jo je sestavil P. Ild. Veith iz benediktinskega reda.

2.) Werdenberški zavod.

L. 1636 sta napravila dvorni kancler grof Ivan Werdenberg in njegova soproga Katarina, roj. Coronini veliko ustanovo za 24 ubožnih gojencev, ki bi dobivali vso vzgojo ter pouk na tedanji višji latinski šoli v Gorici, ki je bila v rokah jezuitov. Plemenita dobrotnika sta za ustanovo darovala poslopje z vrtom pri sedanji cer-

kvi sv. Ivana Krstnika, dalje več dobrih zemljišč ter kapital 20.000 goldinarjev, ki je bil za tedanji čas ogromna svota. Ustanova se je zvala »Werdenberško semenišče« ter je pod vodstvom jezuitov kmalu zelo zaslovela. Poslopje, kjer so prebivali gojenci, se je kmalu izkazalo premajhno, zato se je zavod l. 1640 preselil v Semblerjevo hišo, kjer so nastanili jezuiti tudi svojo gimnazijo. Prostori, kjer sta bila od l. 1640 dalje Werdenberško semenišče in jezuitska gimnazija, so še dandanes v Gorici prav dobro ohranjeni ter so prav isti, v katerih se v Šolski ulici nahaja sedanja goriška gimnazija. Tabla, ki jo lahko vsakdo vidi na steni zapadnega vhoda v gimnazijsko poslopje, spominja še vedno, da je imelo Werdenberško semenišče v 17. in 18. stoletju tu svoj dom. To Werdenberško semenišče je v najtesnejši zvezi s sedanjim kn. ndš. deškim semeniščem. Ono je kar naravnost njegov predhodnik in njegova korenika, kakor bomo kmalu videli.

L. 1773 je bila Družba Jezusova razpuščena, tedaj je bila tudi jezuitska gimnazija razpuščena, z njo tudi Werdenberško semenišče. Mesto njega je vlada ustanovila 24 štipendijev za gimnazijce, ki so v Gorici obiskovali gimnazijske šole. Seveda ti gimnazijci niso stanovali v kakem zavodu, ampak raztreseni so bili po zasebnih stanovanjih v mestu.

3.) Vstanovitev deškega semenišča.

Zavladalo je pa v deželi veliko pomankanje duhovnikov. Naraščaja za duhovski stan je bilo vedno manj. Zato je sklenil knezonadškof Andrej Gollmayr, ki je l. 1855 prevzel vladanje goriške nadškofije, vstanoviti posebno deško semenišče, kjer bi se gimnazijci vzgajali in pripravljali za duhovski poklic. L. 1857 je izdal pastirsko pismo, kjer je razložil svojo nameru, ter duhovščino in vernike pozval, da bi mu jo pomagali vresničiti. Cesar Ferdinand in njegova soproga cesarica Marija Ana sta tedaj nadškofu darovala 10.000 goldinarjev za vstanovitev deškega semenišča. Našli so se tudi drugi dobrotniki in tako mu je bilo omogočeno, da je že s 1. novembrom l. 1858 otvoril deško semenišče. Velikanskega pomena za razvoj tega semenišča je bila okolnost, da je že s 25. avgustom istega leta 1858 cesar Franc Jožef dovolil, da so zgoraj omenjeni 24 štipendiji spremenijo v ravno toliko vstanovnih mest v novo vstanovljenem deškem semenišču. Kdor je torej odslej dalje hotel dobiti Werdenbergov štipendij, ta ga je dobil le s tem, da je bil hkrati sprejet v deško semenišče in tukaj na njegov račun vzdrževan. Jasno je, da je ta pridobitev postavila celo deško semenišče in ves njegov razvoj na trdno podlago.

4.) Deško semenišče in njegovi prostori.

Prvi prostori deškega semenišča so bili v hiši zidarskega mojstra Marušiča, v sedanji Baderjevi hiši nasproti poslopja velikega semenišča. V njih je bilo deško semenišče le dve šolski leti nastanjeno, namreč 1858/59 in 1859/60. V prvem šol-

skem letu je imelo 21 gojencev, izmed katerih se je 16 posvetilo duhovskemu stanu. Med temi so bili tudi sedanji škof poreški, prevzv. gospod Iv. Flapp; dalje vlč. gg. kanonika Mons. Iv. Kolavčič in Mons. Iv. Lukežič; potem g. dekan tolminski Mons. Jos. Kragelj in g. dekan kobariški Jurij Peternel ter prejšnji dekan devinski g. Jos. Skočir. Iz tistih prvih gojencev kn. nadš. deškega semenišča je izšel tudi naš slavnoznani pesnik Simon Gregorčič.

S šolskim l. 1860/61 se je kn. nadš. deško semenišče preselilo v palačo grofa Coroninija na »Cingrofu«, kjer je ostalo do l. 1869. Tu je bil s š. l. 1867/68 sprejet med gojence tudi mlad cerkljanski deček, naš sedanji prevzv. g. knez in nadškof Dr. Fr. B. Sedej!

V l. 1869 se je deško semenišče preselilo v lastne prostore — v dosedanjih dveh je moralo plačevati najemnino. — Knezonadškof Andrej Gollmayr je nakupil zemljišče s poslopijem na severni strani goriškega grada v Via del Cristo št. 2 in 4. — Nakupljeni prostori so mejili neposredno s škofovim posestvom, zato je mogel zahajati poljubno med gojence svojega ljubega zavoda, kar mu je bilo v veliko veselje. Od l. 1869 je potem deško semenišče vedno ostalo v istih prostorih do letos, torej 43 let. Sprememba se je v njih izvršila le v toliko, da so v l. 1889/90 pri glavnem poslopiju prizidali še drugo nadstropje, tako da se je od tedaj dalje moglo sprejemati večje število gojencev v zavod. Njih število je v zadnjih letih znašalo redno 78. Več se jih ni moglo sprejemati, ker so bili prostori pretesni.

5.) Dosedanje vodstvo deškega semenišča.

Prvi ravnatelj od knezonadškofa vstanovljenega deškega semenišča je bil prof. bogoslovja Andrej Razpet. Semenišče je vodil do l. 1869. S tem letom je hkrati z novimi prostori v Via del Cristo deško semenišče dobilo novega ravnatelja v osebi prof. verstva Jos. Marušiča, ki mu je ostal ravnatelj skozi 22 let do svoje smrti l. 1891. Za njim je prevzel še isto leto mesto tretjega ravnatelja tedanji prof. bogoslovja dr. Anton Mahnič, potem ko je deloval že 16 let kot prefekt v istem zavodu. Ostal je ravnatelj do l. 1895. Na njegovo mesto je stopil sedanji ravnatelj Velikega semenišča Monsignor Fr. Castelliz, ki je vodil deško semenišče skozi 13 let do konca š. leta 1907/08. Tedaj je bil imenovan ravnateljem Velikega semenišča; kot ravnatelj deškega semenišča pa je bil poklican s šolskim letom 1908/09 dr. Jos. Srebernič, ki je svoje mesto opravljal skozi štiri leta do letos, ko se je deško semenišče preselilo v nove prostore, da bi tam pod vodstvom častitih gg. patrov iz Družbe Jezusove pričelo res novo pomembno dobo v svojem nadaljnjem razvoju.

To so kratki zgodovinski podatki glede kn. ndš. deškega semenišča v Gorici. Imejmo jih pred očmi, ko se bo prihodnjo nedeljo blagoslovilo novo poslopje, o ka-

terem hočemo prihodnjikrat podati malo sliko.

Prevz. gospodu knezonadškofu za god.

Nj. Ekscelenci prvz. gospodu knezonadškofu pa si uredništvo »Novega Časa« dovoljuje h godovnemu prazniku dné 10. oktobra pokloniti kot vezilo preiskreno željo, da bi novo deško semnišče, to delo velike ljubezni njegovega srca, z božjim blagoslovom v najobilnejši meri vresničevalo nadeje, ki jih vanje stavlja ter da bi mu Bog v tolažbo, veselje in zadoščenje ob pogledu na ljubljeni zavod naklonil vladanje naše nadškofije še mnoga, mnoga leta.

Pred vojno na Balkanu.

Vsa Evropa te dni z napetostjo pričakuje, kaj se v kratkem zgodi na Balkanu. Ni izključeno, da se bo krvavi ples že pričel, predno dobe naši čitatelji te vrstice v roke. — Že dolgo se je kuhalo tam doli v balkanskem kotlu nekaj, kar je dišalo po vojni inkruvi. Vsako pomlad nevarnost. Ko se jepavnela vojna med Lahi in Turki, je bila nevarnost vojne še večja. Avstrija se je silno trudila, da bi preprečila balkansko vojno, ki utegne postati svetovna vojna. Zato je s tako silo pritiskala na Italijo, naj ne napada Turčije v Evropi. Italija se je udala, čeprav nerada. Toda medtem so se začele v Turčiji notranje zmede. Staroturki so vrgli mladoturško vlado. Ker pa so bili Mladoturki zelo močni, so poklicali Staroturki na pomoč Albanec, ki že od začetka Mladoturkov niso mogli trpeti. Albanci so se uprli, Mladoturki so padli, toda Albanci niso več pustili pušk iz rok in so zahtevali »samoupravo« Albanije. Moč Albanecv je bila toliko, da nobena turška vojska ni zalegla nič. Zgledu Albanecv so sledili tudi Grki, ki so se uprli na otoku Samu, Bolgari in Srbi. Ob črnogorski meji so se vršili dan in noč krvavi boji. Turki so v posameznih vaseh tudi mučili krščanske Slovane. Nezadovoljnost je priklopela do vrhunca. Štiri balkanske države, ki so bile najbrže že prej dogovorjene, so se začele oglašati, naj Turki dajo krščanskim deželam na Turškem samoupravo. Turek pa otem ni hotel ničesar slišati. Zato je postajal položaj vedno bolj napet. Medtem je Srbija naročila na Francoskem polno vojnega materijala. Pošiljatev je šla preko Soluna. Toda turške oblasti streliva niso hotele Srbom izročiti. To je napetost še povečalo. V ponedeljek pa je naenkrat vso Evropo pretresla novica, da Bolgarija, Srbija, Črnagora in Grška mobilizirajo. Združene balkanske države vojne Turčiji še niso napovedale, toda izročile so ji 1. t. m. ultimatum, to je: v 48 urah mora Turčija odgovoriti, če ugodni zahtevam balkanskih držav. Ultimatum sicer ni še napoved vojne, toda navadno mu sledi vojna, in posebno še na Balkanu. Turčija na ultimatum najbrže ne bo odgovorila, marveč začela vojno. Res je tudi Turčija začela splošno mobilizacijo. Države, njim na čelu Avstrija in Rusija, se trudijo, da bi saj v zadnjem trenutku preprečile grozečo vojno, ki utegne po-

stati nesreča za celo Evropo. Ali bodo države imele uspeh, kdo to ve? Težko, težko!

Od bodočih dogodkov pa je odvisna za leta in desetletja usoda krščanskih Slovanov, ki že 400 let ječe pod turškim jarmom.

Rusija igra dvojno vlogo!

Kakor poročamo že zgoraj, se za mir najbolj trudite Avstrija in Rusija. Toda zdi se, da Rusija je le na videz vneta za mir. Zadaž namreč ona ščuva balkanske države za boj. To se jasno vidi iz naslednjega poročila: Rusija je ob avstrijski meji začela mobilizirati vse čete, ki bi prišle v slučaju vojne z Avstrijo v poštev. Naša država je Ruse sicer prašala, kaj to pomeni. Odgovor je bil ta, da je to le poskusna mobilizacija, ki nič ne pomeni. Zdi pa se, da je Rusija hotela Avstrijo ostrašiti. Gre se namreč za to: Avstriji ni vse eno, kaj se na Balkanu godi, ker ona je tudi balkanska država in soseda Srbije, Turčije in Črnogore. Znano pa je, da Srbi zahtevajo od Turčije ne le Staro Srbijo, ampak tudi Sandžak Novibazar in skadrski okraj do Jadranskega morja. Če bi se pa to zgodilo, bi Avstrija bila odrezana od Soluna, in celega Balkana in Italija jo lahko vsak čas zapre v Jadranskem morju. S tistim dnem, ko bi se Avstriji zaprla pot na Balkan, bi Avstrija nehala biti velesila. Zato tega Avstrija nikdar dopustiti nemore. Mobilizacija Rusije pa pomeni grožnjo, naj se Avstrija ne gane. Neki visokostojec avstrijski diplomat pa je z ozirom na rusko mobilizacijo izjavil: Rusija naj ve, da se Avstrija nikogar ne boji ter da bona Balkanu šlasvojo pot naprej! Naj je to Rusiji ljubo ali ne. Avstrija hoče miru! Toda ne bo trpela, da bi kdo oškodoval njene življenske koristi na Balkanu. Mi se ne bojimo!«

Kako je Avstrija pripravljena.

V ponedeljek popoldne okrog 5h je ravno zboroval na Dunaju vojni odsek avstrijske delegacije pod predsedstvom dr. Šusteršiča. Naenkrat pride brzojavka, da balkanske države mobilizirajo. Vse je bilo razburjeno. Brž so pozvali v odsek vojnega in zunanjega ministra. Vojni minister general Auffenberg je dejal, da je naše topništvo najboljše ter da se lahko kosa z topništvom vsake države. Zunanji minister pa je dejal, da se bo naša država še dalje trudila za mir in skušala preprečiti vojno. — Seja je bila tako razburljiva, da je dr. Šusteršič po seji dejal, da je bila to ena najzanimivejših sej v življenju.

Naša država je ojačila svoje posadke ob srbski in turški meji. Za slučaj, če bo treba, je baje že določen poveljnik avstrijskih čet. To bo bivši načelnik generalnega štaba baron Conrad Hötendorf. Seveda ni vse verjetno, kar poročajo listi. Tako poroča zopet drug list, da bo tudi Avstrija v 48 urah primorana nastopiti.

Navdušenje za vojno na Balkanu.

Vodstvo združenih armad na Balkanu je prevzel bolgarski car Ferdinand. — Navdušenje za vojno je velikansko v Srbiji in Bolgariji. Po vaseh hodijo slepi gu-

slarji in s petjem junaških narodnih pesmi navdušujejo seljake za boj na osvoboditev rojakov izpod turškega jarma. — Gospodarske žrtve balkanskih držav so velike. Ustavljena je vsa trgovina in ves promet. Vsi vlaki, ki vozijo proti Carigradu, so ustavljeni. Poleg te gospodarske škode pa mora n. pr. Bolgarska vsaki dan za vzdrževanje mobiliziranega vojaštva trpeti 2 miliona kron; Srbija nekoliko manj. To je strašno breme za tako male države, ki tega ne bodo mogle dolgo vzdržati. Neki bolgarski vojaški dostojanstvenik je dejal, da bo vojna v 1 mesecu končana s porazom Turčije. — Srbom in Bolgarom manjka konj za vprego pri topovih in vozovih. Pomagali si bodo z volmi. — Draginja po balkanskih mestih je postala silno velika.

Grški kralj na Dunaju.

Srbi so na belgrajskem kolodvoru ustavili vlak, ki je vozil Turkom 15 vagonov streliva in dva aeroplana. — En srbski konjeniški polk je odšel v Bolgariji, da tam pomaga bolgarskim četam.

Med vsem tem vojnim šumom, pa se je 1. t. m. pripeljal na Dunaj grški kralj Jurij, ki ga je naš cesar obiskal v njegovem stanovanju. Povdariti je treba, da sta zadnje mesece bila na Dunaju pri našem cesarju tudi črnogorski in bolgarski kralj.

Strah pred Avstrijo.

V Rimu sodijo, da se balkanska vojska ne bo omejila zgolj na Balkan. Boje se, da maršira Avstro-Ogrska v Sandžak, ker se boji, da se ustanovi velika slovanska država ob njeni južni meji. »Messagero« piše: Dodogki na Balkanu toliko časa ne postanejo resni, dokler ne nastopi Avstro-Ogrska. Če pa maršira Avstrija v Sandžak, bodo veljavosti prisiljene, da posredujejo in lahko sledi splošna evropska vojska. Avstrija zdaj odločuje o evropski vojski ali miru. »Stampa« pa piše: Avstro-Ogrska velike Srbije v Sandžaku ne bo trpela. Pričakuje se, da čez nekaj dni avstrijska armada maršira v Sandžak.

Dr. Šusteršič o položaju.

Dr. Šusteršič je nekemu časnikarju med drugim izjavil:

Samoobsebi umevno ne poznam tajnih niti mednarodne politike in morem zato le po zunanjih pojavih soditi. Ti pojavi so pa taki, da se mi zdi upravičeno soditi o položaju skeptično. Vse kaže, da štiri krščanske balkanske države, ki pravkar mobilizirajo, postopajo po skupnem načrtu, ki so ga dobro pretehtale in da si hočejo zagotoviti vsaj moralno podporo kake velevlasti. Nedolžna se mi ne zdi poizkusna ruska mobilizacija, kakor tudi ne združitve francoske vojne mornarice v Sredozemskem morju. Tisti, ki stoji izven kuhinje diplomatov, mora verovati na notranjo zvezo navedenih dejstev, dokler nova dejstva nasprotnega ne dokažejo. Kakor stoje stvari danes, moram soditi, da gre zdaj za veliko likvidacijo na Balkanu.

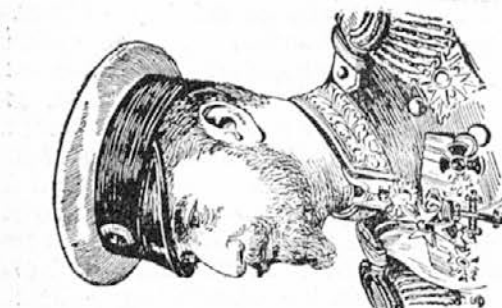
Slov. Straža potrebuje pomoči!

Vojna moč balkanskih držav.

(Glej sliko št. 2.)

V očigled skrajno resnim dogodkom na Balkanu podajamo tu našim čitateljem podatke o vojni moči balkanskih držav. Na eni strani stoji osamljena Turčija, ki v kljub vsem slabostim ni tako slaba, kakor se navadno misli. Vojaštvo je hrabro in utrjeno. Turška vojska šteje vsega skupaj en milijon 500.000 mož s 1600 topovi. Pripomniti pa moramo, da Turčija tega vojaštva nemore dovolj hitro spraviti skupaj, ker ni železnic. Predno pridejo čete iz Male Azije v Macedonijo, je lahko že prepozno. V poštev pride torej le 800.000 mož na turški strani. Poleg tega je pa tre-

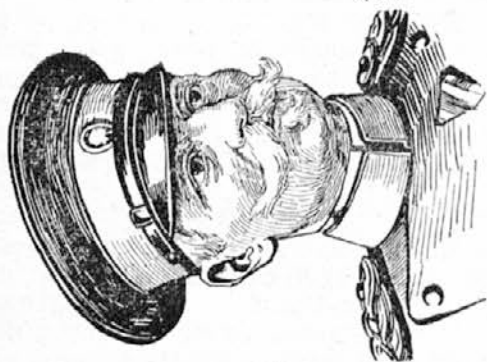
ba pomisliti, da Turek rabi vojakov tudi drugod. Ob Dardanelah mora imeti močne posadke, da brani glavno mesto pred Lahij. Enako so močne posadke proti ruski meji. Na drugi strani imamo v prvi vrsti Rumunijo, ki pa se še ne spušča v boj proti Turčiji, ampak mirno čaka, kaj bo. Ta ima 288.000 mož s 600 topovi. — Najboljšo armado na Balkanu ima Bolgarija, ki ima 232.000 mož in 720 topov. — Srbija ima 180.000 mož in 659 topov, Grška 146.000 mož in 396 topov in Črnogora ima okrog 40.000 mož in 148 topov. — Omenimo pa, da so te številke na strani slovanskih držav v resnici večje. — Slika nam kaže razmerje med vojaštvom posameznih držav po velikosti vojakov in topov.

Bolgarski car Ferdinand.

Grški kralj Jurij.

Srbski kralj Peter.

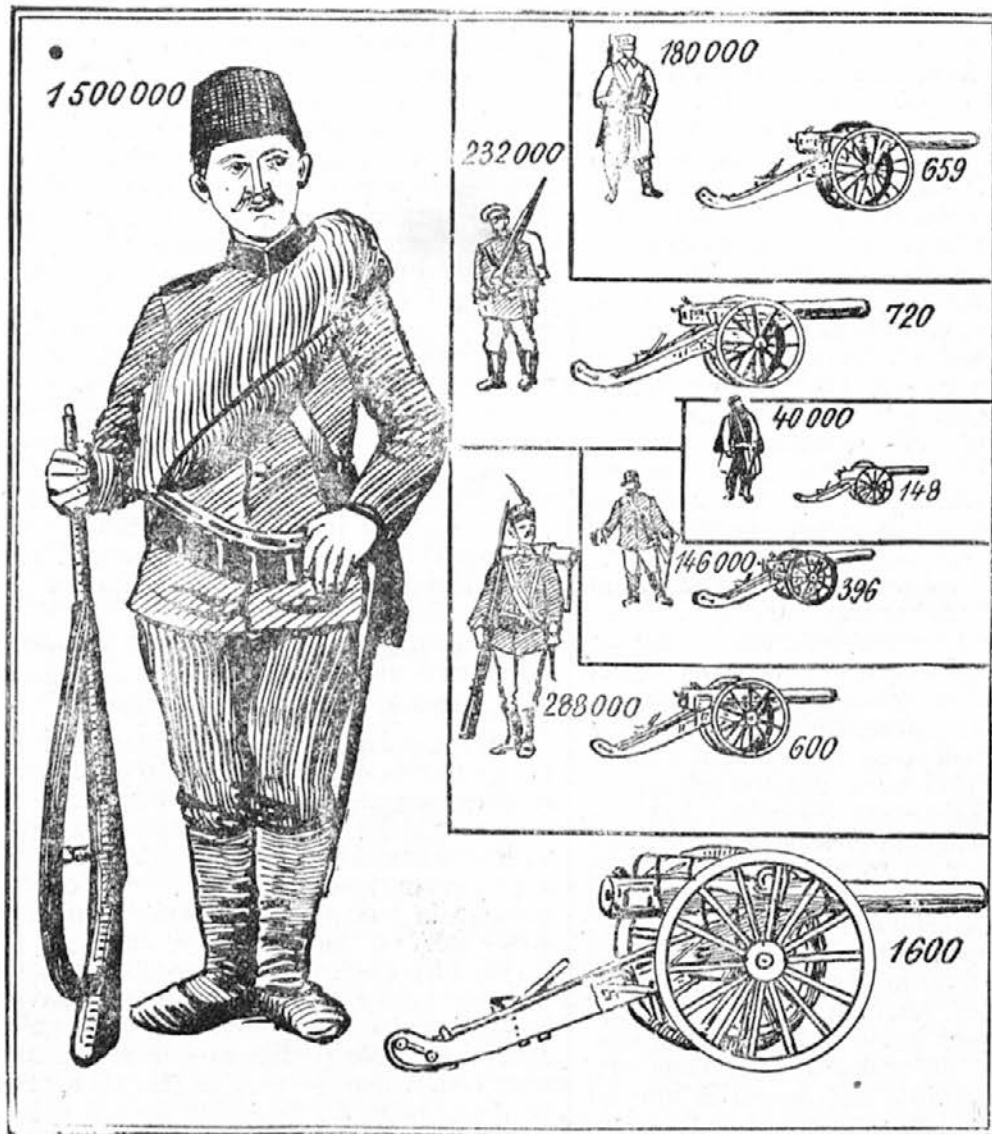
Rumunski kralj Karol I.

Turški Sultan Mohamed V.

Črnogorski kralj Nikita.

Balkanski vladarji.

(Glej sliko št. 1.)

Na Turškem vlada sultan Mohamed V., ki je star 68 let. Skoro enako starost ima srbski kralj Peter, ki je bil rojen 29. junija 1844 v Belgradu. Grški kralj Jurij je bil rojen l. 1845 v Kodanju na Danskem. Rumunski kralj Karol I. je bil rojen l. 1839. Črnogorski kralj Nikita je bil rojen 25. septembra 1841 v Njegušu v Črnigori. Najmlajši med njimi je bolgarski car Ferdinand, ki je ugledal luč sveta 26. febr. 1861 na Dunaju.

Po svetu.

Turško-italijanska vojna.

O tej je sedaj malo poročil. Zanimivo je, kdo je naščuval Italijo v vojno in zakaj. V dobro poučenih političnih krogih se govori, da je Italija začela in da vodi vojno proti Turčiji z angleškim in francoskim denarjem. Udarec je namenjen proti Nemčiji, za katero ne bo prostora, da bi se ugnezdila ob Sredozemskem morju, ako dobi Libijo Italija, kajti vsa ostala severoafriška obal je že oddana. Če se posreči velika poteza, bo ogrožena tudi nemška

trgovska zveza z vzhodno Azijo, ker ji Angleži in Francozi ob konfliktih lahko zapro pot do sueškega prekopa. Za Nemčijo je življenjskega vprašanja, da si zagotovi vsaj postajo za premog v Sredozemskem morju. — Vsekako je čudna vloga, ki jo pri tem igra Italija nasproti svoji »zaveznici« Nemčiji.

Italijani pošljejo v Afriko še 40.000 vojakov z namenom, da z večjo silo udarijo na Turke.

Mir? Sinočnja poročila zagotavljajo, da je mir med Italijo in Turčijo že zagotovljen. Turčiji se mudi sklopiti mir radi nevarnosti na Balkanu.

V delegacijah, ki sedaj zborujejo, je v vojnem odseku vojni minister govoril o naših topovih, češ da ne potrebujemo novih, kakor so to poročali nekateri listi, ampak da so dosedanji najboljši. — Glede grdega ravnanja z vojniki je mnenja, da se pri nas vsako grdo ravnanje z nižjim vojakom strogo kaznuje. V nobeni armadi z vojaštvom tako dobro ne postopa-

jo. Izjeme pa so povsodi, v vsakem stanu je kdo, ki s podložnimi grdo ravna. Ampak to pri nas najstrožje kaznujemo. — V armadnem odseku ogrske delegacije je pa poročal admiral Montecuccoli, češ da bo treba zgraditi še 12 torpedovk in 10 podmorskih čolnov.

Nova ministra, ki ju imamo, ne vzbujata med kmeti nobenega pravega zaupanja. Namestu kakega kmetijskega veččaka so pa postavili za poljedelskega ministra sodnika. Češki agrarci, ki so včasih ščitili koristi kmečkega stanu, se nad tem nič več ne izpodtikajo in jim je dovolj, če bo nastavljal češke uradnike. Štajerska »Slov. kmečka zveza« je po dr. Korošču že protestirala proti temu, da je sodnik kmečki minister. To se je zgodilo le na ljubo trgovstvu in kapitalistom.

Na otoku Samu so se domačini Grki uprli Turkom. Vrše se boji. Turki so poslali nove čete na Samoš. — **V Jemenu** (v Arabiji) so turški vojniki porazili vstaške Arabce. — **Rusija in Anglija** sta sklenili najtesnejšo zvezo. Te dni se je ruski zu-

nanji minister Sazanov mudil na Angleškem, kjer sta se obe državi domenili glede Rusije in Balkana. Umevno je, da je tudi Francija z njima; saj je francoski min. predsednik pred kratkim bil v Peterburgu.

— **Med Italijo in Avstrijo** se je razmerje izboljšalo. Laški listi celo pišejo, da bi obe državi morali se tako zediniti, da bi obe vojni mornarici imeli skupne vaje na morju. To pa radi tega, ker skupni sovražnik obeh je Francija. Medtem pa si Francija prizadeva Italijo popolnoma odtujiti Avstriji.

Na Španskem so socialisti in železničarji stopili v splošno stavko. — **Portugalski bivši kralj Manuel,** ki ga je naš cesar sprejel z vsemi kraljevskimi častmi, se sedaj mudi v Miramaru. Bajе misli poročiti neko avstrijsko princezino. Izdal je oklic, da se ni odpovedal prestolu. Portugalska vlada je z Dunaja odpoklicala svojega zastopnika. — **V Bosni** deželni zbor sedaj deluje. Večino tvorijo Hrvatje in Mohamedanci.

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Tako je rekel Reding in jaz sem si mislil, da je Marta sama silila, in sicer iz rahločutja, ker se ji je zdelo manje primerno, da streže svojemu ljubljenu Rudolfu kot nevesta. Veliki sodnik Kajzer mi je rekel pozneje, da sem popolnoma prav ugibal. Prašala ga je za svet brž ko je izvedela, da ve za kapucinovo stanovanje — kajti častitljivi mož ji je zbudil veliko zaupanje — in Kajzer je prav odločno odobral ta nagib, ki ga je navedla.

Salis in jaz nisva imela dosti časa, da bi se čudila in izrazila svoja voščila. Dobri pater Sekundus je prišel in pričel poročevati, ko je oba zaročnca poprej izpovedal.

Ker za vreden sprejem svetega zakona in za milosti, ki so združene z njim, je dosti bolj treba, da je duša okrašena s svatovskim oblačilom kakor pa telo. Vrli kapucin je vedel to misel v otroški priprostosti in s kratkimi besedami, toda tako presunljivo priporočiti zaročencema, da nista bila le onadva, marveč tudi Salis in jaz globoko ganjena.

Obred je bil seveda zelo priprost. Vendar je blagoslovil prstana, ju nataknil v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha na prsta ženina in neveste; prisegla sta si zvestobo; on je sklenil njuni roki, ovil štolo okoli in ju blagoslovil. „Tako, zdaj sta mož in žena in nič vaju ne more več ločiti kakor smrt. Ljubita se kakor je Kristus ljubil svojo cerkev in se za njo žrtvoval smrti. Kajti tako opominja sv. Pavel krščanske zakonske“. Tedaj je dohovnik zaključil sveto opravilo.

Zdaj smo drugi stopili k novoporočencema ter jima podali roke srčno želeč jima sreče. Nato smo nalili kozarce in trčili z njima na srečo in dolgo življenje ter smo hoteli, veseli kolikor so dopuščale žalostne okoliščine te [svatbe, sestri okoli mize, ki jo je Brunner porinil k postelji.

Pater Sekundus pa je rekel, da ima še mnogo važnih opravkov in ni se pustil zadrževati niti za hip.

XLIII.

Napovabljeni gostje.

Moja sreča je bila, da se oče Sekundus ni dal zadržavati!

Ko sem ga spremil z Marto — ne, gospa Menár moram teči zdaj, ker z Redingom sta bila sklenila, da bosta nosila ta

priimek dokler se ne vrnejo boljši časi — do stopnic, zaslaliki smo zdolaj hripave glasove: „V imenu postave! Tukaj se sriš vajo švicarski častniki. Če nam jih takoj ne izročite, se vam bo slabo godilo, državljanka!“

„Oho, kakni nepovabljeni svatje so to!“ rekel je kapucinec „Brzo, gospod Muos, stopite z menoj v ta temen kot dokler ne odidejo. In vi, ljuba gospa, skušajte rešiti vašega moža in gospoda Salisa“.

Mesto da bi poslušal dober svet očeta Sekunda, planil sem z Marto nazaj v sobo in jo za seboj zaklenil. Z nekaj besedami sem naznanil bližnjo nevarnost. Kaj storiti? Ranjenca skriti ni bilo mogoče!

„Reši sebe“ dejal je Salis meni. „Mene jutri izpuste, četudi bi me utegnili danes prijeti. In ranjenca si tudi ne bodo upali dotakniti se.“

Brunner me je kar prijel in me potisnil v spalnico obeh sester in vrata naglo zaprl za menoj. „Bodite miren; če ulomijo vrata, skrijte se pod posteljo ali v omaro. Zaklenite druga vrata odnotraj in ne hodite ven na hodnik, ker gotovo bodo zasedli hodnik in stopnice,“ rekel je Brunner. Nato je pograbil oba kozarca in krožnika, ki sva jih rabila s kapucinom, ter jih je kar vrgel skoz okno, in porinil še ne odprto drugo steklenico v globoki žep svoje suknje in mrmral: „Tako, ta je tudi na varnem. Ne smejo mi je izsesati ti grduni!“

V bližnji sobi sem lahko razumel vsako besedo, ki so jo govorili. Zdaj so začeli glasno trkati in zahtevati v imenu postave, naj odprejo. Slišal sem, kako so odprli vrata.

Salis je vstopivše sprejel z vprašanjem, kdo da so in česa da želijo.

„Komisarji mestnega oddelka Bütde Mulén“, glasil se je odgovor. Da so uradniki, se lahko spozna na njihovih trobojnih pasovih. Iščejo dva častnika Švicarjev, ki se tu skrivata pred roko pravice.

Salis je prašal po imenih tistih, ki ju iščejo. Imenovali so Redingovo in moje ime; bila sva tedaj izdana, najbrž je to storil mazač od „bežeče smrti.“

Reding leži težko ranjen, kakor se državljanski komisarji lahko prepričajo, Muosa pa ni tukaj. Niti misliti ni, da bi ranjenca spravili iz njegove postelje ali celo iz hiše. Sicer pa hoče biti on porok zanj, rekel je Salis.

Tej ponudbi so se porogljivo zasmeli. Kdo pač je, da ponuja poroštvo za takega ljudskega morivca? Naj se lepo varuje, drugače lahko zgrabijo tudi njega za ovratnik.

Salis je rekel, da je znanec Dantonov, prijatelj Žanzoneja in nekaterih ministrov. Nato je stopil k enemu izmed komisarjev, mu stisnil, kakor sem videl skozi ključavnico, roko na poseben način in mu pošepetal neko besedo na uho. Takoj je postal mož milejši in zelo uijuden proti Salisu. Toliko robateje

pa sta se vedla druga dva komisarja, pri katerih je Salis poskusil isto. Že leta da ga nista videla v nobeni loži več niti pri jakobincih; najbrže je eden uskočivših aristokratov, ki so se potuhnili, ko so videli, kam pelje pot do svobode. V nobenem slučaju ne pripustita, da bi ju on zadrževal pri izvrševanju njune dolžnosti. Reding, ki je 10. avgusta streljal na pariško ljudstvo, je s tem prijet in morajo ga na povelje justičnega ministra takoj prenesti v opatijo Sen-Žrmen.

Salis je živahno ugovarjal. Tako barbarstvo proti težko ranjenem je zlačin proti človečanstvu, je vskliknil. Takoj se napoti k Dantonu in zahteva, da se to povelje prekliče.

Toda prvi komisar je ostal pri tem, da se ukaz izvrši. „Kdo bo pri tem ničvrednem Švicarju gledal na toliko stvari?“ je vskliknil in udaril ob mizo. „Mrtev ali živ pride danes pod ključ in zapah. Če potem jutri pri Dantonu dosežete, da tega ljudskega morivca izpuste, nas to malo briga. Toda pri moji duši, mislim, da zapre Danton vas k njemu — kljub krinke, pod katero bi se rad skrivil! Državljeni, primite ga! Nesite tega človeka tu na posteljnjaku, na katerem leži, če hočete, doli po stopnicah in proč z njim!“

Zdaj ste zagnali obe sestri glasen jok. Marto so morali siloma odtrgati od ranjenega moža. Salis je bil ves razljučen in je grozil, da bo tožil pri ministerstvu, pri legislativi, da bo

tako barbarsko surovost ožigosal v javnih listih. Nič ni pomagalo. Videl sem in slišal, kako so biriči vlekli ubogega Redinga na njegovem posteljnjaku skozi vrata.

Nato sem zaslišal glasen ropot s stopnic in pretresljiv bolestni vskrik. Divjaki so iz neprevidnosti ali nalašč iz hudobnosti izpustili posteljnjak na stopnice in pri tem se je njegova ranjena roka iznova zlomila.

Tako sem se razburil, da sem planil skozi vrata, ki so vodila na hodnik, na stopnice in tako priletel v roke komisarjem, ki so baš tudi prišli iz sobe. Edea izmed njih, ki je bil proti Salisu posebno surov, me je tudi brž zgrabil za rame in me hotel zajeti. Toda na pravega je naletel! Kaj me je brigal njegov trobojni pas? Kar kvišku sem ga dvignil in ga s pasom vred vrgel v svoji jezi doli po stopnicah, ki so se baš izpraznile. Polomil si je pač nekaj reber in kosti, vsaj tulil je kakor bik od srda in bolečine. No, njegov tovariš, ki ga je Bruuner takoj treščil za njim in ki je padel nanj nekoliko bolj na mehko, ga je lahko potolažil. Tretji je glasno prosil milosti; kajti Bruuner je hotel tudi njega poslati za onima. Toda Salis je skočil vmes in zaklical: „Kaj delaš, nesrečnež? Sebe in nas vse pogubljaš!“

(Dalje pride).

Pismo Žefovo z Dunaja.

3. na Dunaju.

Tist frdamensk kojn je strašajnska hitra ietu, jest pa za njim. Po pot sm zgubu lombrenainufajfa. Žef, sm djau, če kadiuna boš, boš pa n trkaj več šnufu. Pategnem tabakira z aržeta anu glih tist cajt je tista duniska mrha skačila anu muj tabak je šou rakem žvižgatanupužem pet. Udan u bažje uojle sm sam hadu naprej. Tku sm hadu, de sa mi žujli ustal na nogah. Pridem na an velk plac anu pagledam, kaku se tist plac piše. »Pratrštern« je blu pisana na anu tablic. »Ja« sm djau, »al tu prate pečeje, al pa jemaje kašna prou velika šterna, de uoda pumpaje. Bejn nej bo kakr če, se jest tku nimam dabička ad tega. Na anim koucu s kamna je stau an velk mož, tud s kamna. PAPAŠAM ANGA PULICAJE, KDU JE NEJČ TIST VELIKAN. »Tegethof« je reku.

»Ja tu sa pa Dunajčen falil. Jest sm zmeram slišu, de je biu Tegethof general na murju anu ne pr luftšifih. Tu sa pa use ukep gore u luft pastabli anu jest vem, de tist general ni prou nkul pa luftu frlu.

Gledi zlumka! Tam zadi zagledam ana velikajnska kola. Klobuk denem u aržet anu laufšrit sm letu tje. Tu more bit pa ana strašajnska pumpa.

»O neč hudga ni« m je reku an Krajnc; »tu se stopi u an vagon anu se gleda dol.«

»Bejn ki se pa vid?«

»Ce u Duni se vid.«

»Ja potle pa morm jest pagledat, če se vid ce u Duni. Morbit bom useglih zagledu, či je muj kuartir.«

Sedem u tista kola anu zaupijem: »Avanti di rajža!«

»Ruik sajn,« je adu zakriču.

»A bejn niks pr zamirn« sm mu adgauriu.

Zdej pa le drži se Žef, sm si mislu, na tašnmu beciklu se pa nis še tuj žiu dan uozu.

Kola se je začela vrtet, jest sm pa oči zatisnu, tku me je blu strah anu graza. Glih na vrhi sma bli, pa sm pagledu. »O

ti muj Buh« sm reku, »kaku s ti dobr, de nas ne štrafaš, k te na tašne viže skušama!« Jest nism vedu al sm še žiu al sem že mrtu. Srce sm prou čutu, de je tukla dole na konci šolna al kakr rečeje na Duni: štiflna. Uzeu sm mui facou al pa pa dunejska šnajetihl anu sm zvezu ači. Potle sm se pa po klopi ulegu.

Kadar smo dol nazaj pršli, je že spet stau tist Krajnc dole anu me je paprašu: »Bejn ki ste vidu?«

»A ki sm nejč vidu? Samo tema.«

Ja, ali niste neč dol gledu?

»Gor bejži, boš že vidu, kaku se dol gleda. Če nimaš želodca s podplata anu črnih špeglu, še gor na hodi.«

Noč se dela. Jest na vem, kam bi šou spat.

O ti prsnet Duni, al ti človeku glaua mešaš. Moj Žef, ti ceu dan pa Duni letaš, pa še nis cesarje vidu. Smala frdamanska!

S souznm očmi pozdraule

prijatu Žef.

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Občni zbor Slov. Straže in Slov. kršč. socialnih zvez.

Vabilo na občni zbor »Slovenske Straže« in »Slovenske kršč. socialne zveze«, ki se vrši v nedeljo, dne 13. oktobra t. l. v Mariboru v veliki dvorani Narodnega doma. Vspored: Ob 1/4 10. uri predpoldne: sv. maša v kapeli frančiškanskega samostana. Ob 10. uri predpoldne: občni zbor »Slovenske Straže« z običajnim vspreodom. (Poroča predsednik poslanec J a r c.) Ob 1/2 12. uri predpoldne: občni zbor Slovenske krščansko-socialne zveze. (Govori poslanec dr. K r e k.) Ob 3. uri popoldne: Slomšekova slavnost. (Slavnostni govor.) (Dr. M e d v e d.) Nastop mladine: Prizor v proslavo Slomškega: Slomškovo rojstvo. — Petje šentjurski hin jareninskih pevcev. — Koncert mariborske narodne godbe. Vstopnina k Slomškovi slavnosti:

hoteli 3 K, sedeži od 1. do 4. vrste 2 K, ostali sedeži 1 K, stojišča 40 vin. Odbor.

Skupščina Slov. kršč. soc. Zvez se vrši obenem z obč. zborom Slov. Straže letos dne 13. oktobra v Mariboru. Na dnevnem redu bodo običajna poročila o delovanju Zvez in predavanje dr. Kreka o organizaciji žensk posebno mater in gospodinj. Zborovanje bo z ozirom na to gotovo zanimavo, ker na drobno izpeljana organizacija žensk je velike važnosti za naš razvoj.

Cerkno. (Vihraj zastava naroda!) Take slavnosti kakor je bila v nedeljo 29. t. m. gotov, še nismo imeli. Zjutraj takoj po prvi sv. maši so zapopolale iz hiš ob glavni cesti zastave; seveda je tudi sedaj kakor po navadi delalo par znanih hiš izjemo. Nebo je bilo — hvala Bogu! — skoraj jasno in ni se bilo bati dežja, zatorej se je Cerkno obleklo v praznično obleko, da primerno sprejme svoje goste. Ob pol 10 uri se je pripeljalo zastopstvo kat. družbe iz Idrije z zastavo, kmalu nato so prišli Svetolučani v lepem številu. — Po kratkem pozdravnem nagovoru se je sprevod razvil v cerkev k blagoslovljenju nove zastave in k sv. maši. Na čelu je korakala vojaška godba iz Tolmina, za njo je šlo okoli 20 belo oblečenih deklic in deklet, potem so sledile zastave z gosti in društveniki. Novo zastavo je blagoslovil g. dekan dr. Knavs z asistenco dveh gg. duhovnikov. Cerkveni govor je imel dr. Lenard, docent na krakovskem vseučilišču, ki je v veliko veselje vseh domačinov in gostov prišel med nas. Po sv. maši, pri kateri je igrala vojaška godba, se je sprevod razvil nazaj po vasi. Okoli 3. ure je pričel koncert, pri katerem je bilo nad 400 oseb.

Vsakega je gotovo najbolj mikala »Jeftejeva prisega«, saj je bila prvič peta na deželi. Maršikomu so se zdeli Cerkljani malo drzni, ker so se lotili tako težke skladbe. Treba je le dobrega pevovalje in vstrajnosti pri pevcih in naštudirati se tudi kaj težjega. Obojno smo — hvala Bogu! — imeli. Čestitamo g. pevovalju Bevku in pevčemu! Lepo je nam zapel tudi možki zbor društva »Soča« iz sv. Lucije. Skupno so zapeli »Pozdravljam te savinski dol«, pri kateri pesmi lje ljudstvo navzočega skladatelja Laharnarja burno aklamiralo. Lepo je torej bilo! Bog daj, da bi s tem dnem začelo novo, živahnije društveno življenje. Zgodilo se bo, ako pustimo na stran razne osebnosti in brezpotrebne pomisleke.

Cerkno. Odbor kat. slov. izobr. društva se najiskrenejše zahvaljuje vsem onim ki so s svojim sodelovanjem pripomogli do tega da je razvijte naše društvene zastave in z njo združeno proizvajanje »Jeftejeve prisega« nad vse pričakovanje krasno uspela. Zakar gre največja zahvala v prvi vrsti za lepo petje vnetemu in požrtvovalnemu pevovalju g. Gabrijelu Bevk kakor tudi vsem vrlim pevčemu

in pevkam za njihovo točno dohajanje k vjam in njih vztrajnost. Dalje izrekamo najtoplejšo zahva o slavni c. kr. vojaški godbi 19. pešp. iz Tolmina za spremljevanje te težke in mogočne skladee ter sviranje v našo splošno zadovoljnost, tako jo moramo kar najbolj priporočati vsi našim društvom. Zahvaljujemo se nadalje veleučnemu g. dr. Lenardu, ki nas je v svojem globoko zamišljenem govoru bodril da se pod svojim bojnim praporom prav kar Bogu posvečenem borimo za lepše življenje po načelih naše sv. vere. Hvala iskrena vli kumici za njen precenjeni dar. Enako se zahvaljujemo sl. kat. delavski družbi iz Idrije ki je prihitela s svojo zastavo kumovati blagoslovljenju naše nove zastave, ter bratskemu društvu, kat. izob. dr. „Soča“ iz sv. Lucije za častno udeležbo in zares lepo petje, vsem zastopnikom posameznim, bližnjih in daljnih bratskih društev, ter vsem domačim in tujim udeležencem. — Srčna hvala za darove in preplačila k veselici. Hvalo smo dolžni zlasti vsem domačim gospodarjem, ki so z razobešenjem zastav povzdignili to slavnost, kakor tudi vsem, ki so na katerikoli način pomagali pri tej lepi prireditvi. Naj bo slednjič izrečena na tem mestu iskrena zahvala Gosp. društvu za brezplačno odstopitev veseličnega prostora gospodja za mlekarstvo — ter stavb. mojstru g. Petru Bevk tudi za velikodušno brezplačno podelitev vsega potrebnega lesa. Vsim tedaj naša iskrena zahvala. Odbor.

»Stari in mladi«. To lepo 4 dejansko ljudsko igro Medvedovo je v nedeljo vprizorilo »K. sl. izobr. društvo« v Solkanu. O tej igri se je že svoj čas precej pisalo. Vzeta je prav iz ljudskega življenja. Igra je bila skrbno naštudirano, dobro vprizorjena in za vaške razmere lepo igrana. Splošno so ugajali vsi igralci, najbolj so pogodili ulogo Tičar, Jamnik, Šepar, Kragelj in Alena. Gostilničar je bil res originalen, jezik mu je tekel kakor namazan, a takih tipov, kot ga je on ustvaril, med kranjskimi kmeti na splošno ni dobiti. Dvoranica je bila nabito polna. Od gledalcev bi pri vprizoritvi tako tehtnih iger pričakovali več resnosti, zlasti ženski spol in otroci so delali velik nemir. V bodoče naj bi se k takim predstavam otrok ne puščalo.

Kred. Ker večina članov našega izobraževalnega društva sedaj ni doma, se je odložil občni zbor, ki bi se moral vršiti srdaj, na novo leto. Slomšekov spomin smo proslavili — priprosto: posvečena mu je bila slavnostna seja 29. sept., ki je bila javna, s primernim govorom o vsestranskih Slomškovih zaslugah za slovensko ljudstvo.

Smartno. — Veselica, katero je priredilo naše kat. slov. izobr. društvo v nedeljo, se je izvršila vrto dobro. Nismo mislili, da imamo tako vrle mladeniče in dekleta za oder. Igra »tri sestre« se je odigrala nepričakovano dobro. — Deklamaciji: S. Gregorčič »življenje ne praznik«, in Nevesta, ste se točno izvršile. Vmes je nas zabaval kronberški tamburaški zbor, pa domači možki pevski zbor, in mešani kozanjski zbor.

Naposled so nam pa se »Orli«, s svojimi izvajaji na drogu nudili prav prijetem vžitek. Telovali so prav izvrstno. Hvala torej vsem, kateri so pripomogli, da je veselica tako lepo vspela. Hvala g. Antonu Velišek ki je brezplačno prepustil prostor našim mladeničem in dekletom, ki so prvokrat nastopili na odru; hvala domačemu pevskemu možkemu pa kozanjskemu mešanemu pevskemu zboru. Hvala našim kronberškim tamburašem, pred vsem pa našim vrlim Orlov, s katerih pomočjo je veselica tako krasno ospela. Zahvaljujemo se tudi našemu okrožnemu predsedniku »Orlov« g. Stekarju, ki je mesto vstopnine poslal 2 K. Hvala mu! Le naprej! Vse za vero dom cesarja!

Naša mladina.

Zveza Orlov v Ljubljani je razposlala na vsa okrožja Orlov in na vse odseke vprašalne pole. Podzveza Orlov za Primorsko poziva tem potom vsa v njen delokrog spadajoča okrožja in odseke, naj

jih izpolnijo in se ravnajo po navodilih »Zveze«, ki hoče biti poučena natančno o svoji moči in številu Orlov.

Iz Branice. V nedeljo 13. okt. priredi tukajšna Marijina družba lepo veselico. Igrala se bo »Lurška pastarica«. Iz prijaznosti nastopili bodo tudi »Orli« s svojo igro: »V ječi«, burka iz vojaškega življenja. Pri veselici svira orlovska godba iz Šmarj. V slučaju slabega vremena se veselica odnese.

Črniče. Prihajajo nedeljo, dne 6. t. m. bo pri popoldanski službi božji blagoslovljena nova zastava Marijine družbe. Zastava je krasno dunajsko delo na beli svili, ki je vezena s čistim zlatom, srebrom in barvano svilo; zastavo krasita dve umetniški oljnati sliki — Brezmadežna in sv. Alojzij.

Iz Čepovana. K prireditvi »Marijinih hčera« moram izraziti nekaj misli. Prvič so pokazala naša vrla dekleta javnosti, da se ne ustrašijo resnega dela, katero zahteva mnogo skritega in trdega truda. Jasen dokaz je to, da ne poznajo samo resno delo krščansko, ampak tudi pošteno zabavo. Čuditi se moram s kako neustrašenostjo in gotovostjo znajo nastopati ta skromna dekleta — nastopiti kot prvenke — ta predstava je bila prva naših »Marijinih hčera«. Videlo se je, da so igralko do cela razumele igro, ker drugače bi se ne mogle živeti v posamezne vloge. Prisiljenosti ni bilo zapaziti, igra se je vršila naravno. Slednje je na ljudstvo zelo vplivalo — da bilo je vzgojevalnega pomena za njo. Pevski zbor je seveda prepeval izborni podvstvom g. organista, Martina Podgornik, ki je pripustil tudi prostor za predstavo. Lahko ste ponosni! Naprej po začrtanem dotu! Slušatelj.

Zadružništvo.

Bilje. Občni zbor »Hranilnice in posojilnice« v Biljah bo v nedeljo 13 t. m. ob 4h popoldne pri **Solerju**.

Pismo Slovenke iz Aleksandrije.

Aleksandrija 20. sept. 1912.

Naj mi dovoli gospod urednik, da se smem zopet enkrat oglasiti v »Novem Času«, ki mi prihaja daleč semkaj čez Sredozemsko morje v solčno Afriko kot ljub in zaželen prijatelj in poročevalec iz ljube domovine. Kako težko čakam vselej nanj! Sorodniki in prijatelji moji polagoma pozablajo name in njih dopisi so vedno redkeji. A le »Novi Čas« je, ki mi prihaja redno, in mi poroča razmere iz naše Goriške. Kako se čudim, ko sem čitala da je naše tolminske hribe vže parkrat pobelil — snežec — med tem ko je tukaj v Egiptu še popolna poletna vročina. Kako tukaj težko pričakujemo hladnejšega vremena. V slabem stanju smo oni, ki iščemo dela; kajti gospoda je na letovišču. Zadovoljiti se moramo v poletnem času z manjšo plačo in napornejšim delom. Zato bi jaz nikomur ne svetovala priti v Egipt spomladi.

Tudi čitam v »Novem Času«, koliko obilnega dežja imate na Goriškem. Meni se zdi kot deveta dežela, kadar mislim na dež, kajti tu v Egiptu še nisem videla deževati. Ves čas, odkar bivam tukaj, namreč od 1. maja t. l., ni bilo več dežja. Zadnjič sem videla deževati med potovanjem na morju 28. aprila, ko je naš parnik odplul in tržaškega pristanišča. — Še se je videlo nazaj na Trst, — ko se je vsul lahek dež na široko morsk gladino....

To za sedaj. Ob priliki pa še kaj! Lep pozdrav vsem v dragi domovini! — Z Bogom! Miroslava Ogrič.

ŠIRITE „NOVI ČAS“!

Za obrambo naše narodne meje.

Liberalno narodoljubje razkrinkano!

Ker je P o d g o r a silno važna narodna postojanka, kateri preti potujčenje, po prihodu vedno večjega števila tujih delavcev, in bi zato v tem obmejnem kraju bilo zelo potrebno skupno delovanje vseh tukajšnjih slov. strank vsaj kar se tiče narodnoobrambnega dela, zato je podgorski g. kurat za 24. sept. povabil k sestanku zastopnike vseh treh strank, da se v skupnem narodnoobrambnem delu pogovoré ali vsaj v tem oziru izjavijo svoje misli.

Liberalci, ki večkrat pretakajo solze po edinosti in ki se radi bahajo s svojim »narodnjaštvom«, so se tukaj pokazali v svoji pravi luči in vsi svoji nagoti. Liberalci se niti odzvali niso temu povabilu na sestanek in so s tem očitno pokazali, da nočejo v narodnem oziru niti tukaj na meji z drugimi strankami nobene zveze, dá, niti kakega stika. In tako postopajo pod patronanco prejšnjega narodnega in katoliškega poslanca Klančiča, ki je na stara leta odpadel in s tem tudi v domačem kraju povečal in poostril razpor.

Za preteklo nedeljo 29. m. m. je sklical nato g. kurat javni shod v Podgori, da se na njem o narodnoobrambnem delu zaslišijo glasovi vseh strank, in da g. kurat poroča o novem otroškem vrtecu, ki ga namerava »Slovenska Straža« odpreti v Podgori. Shod je bil izredno dobro obiskan, zbralo se je veliko število zastopnikov katoliške in socialistične stranke, in so na shodu poleg sklicatelja g. kurata govorili tudi zastopniki obeh teh strank. Edino liberalci niso na shodu nastopili in jih sploh ni bilo zraven, s čemer so pokazali, da o skupnem narodnem delu nočejo niti razgovora. To je vredno, da se približe, in da ves slovenski svet izvé, kake ljudi ima naš narod v liberalcih na svoji meji.

Po govoru g. kurata se je vnela živahna debata, katero je s svojim govorom izzval socialist, g. dr. D e r m o t a iz Gorice.

Na dolgo in široko se je v debati od zastopnikov obeh strank na shodu razpravljalo o šolskem vprašanju, o naših narodnoobrambnih društvih, o strankah in njih politiki v deželi, v kolikor zadeva šolsko vprašanje. V debato so posegli poleg obeh imenovanih gg. Šček, Komavli in Paglavec.

Z ozirom na novi otroški vrtec v Podgori je bil sklep debate ta, da je socialistom svobodno, kakor v druge otroške vrtce tako pošiljati svoje otroke tudi v otroški vrtec »Slovenske Straže«.

Shod — pod predsedstvom g. Komavli-ja, — se je vršil popolnoma dostojno in mirno, zakar gre vsa čast zborovalcem. Shod je imel svojo važnost v tem, da so socialisti izpovedali svoje mnenje o narodnem vprašanju in naših slovenskih šolah, — liberalci pa z drugimi strankami nočejo o tem — niti govoriti. Njim ni za skupno delo niti v narodnih stvareh niti na meji, njim ni sploh nič za stvar. Zdaj jih poznamo prav do konca. 24. in 29. september 1912 ostaneta za Podgoro zgodovinska

dneva v narodnem oziru. Liberalci naj si jih zapišejo v album in dobro zapomnijo!

Na Slomškovo Slavnost v Miren naj pride vsakdo, ki slovensko in krščansko misli in deluje. Pred vsem naj pride naša mladina!

Novice.

Razsvetljava novih prostorov deškega semenišča. Jutri v soboto ter prihodnjo sredo, 9. t. m. kot predvečer godovnega dne našega prevz. knezo-nadžkova dr. Frančiška Borgia Sedej bodo obakrat od 7. do 8. ure zvečer, novi prostori kn. ndš. deškega semenišča sijajno razsvetljeni. Naj nikdo ne zamudi, v žaru električne razsvetljave ogledati si pri ti priliki umetniško dovršene obrise prekrasne stavbe, ki se bodo iz teme mnogo lepše podajali očem kakor pa v dnevni svetlobi.

Vse cenjene naročnike, ki za letos še niso poravnali naročnine, prosimo, da to čimprej store. Opozarjamo vse, ki so zastali z naročnino za letos, da se jim sicer ob novem letu ustavi dopošiljanje lista, a plačati bodo morali vseeno. Naj nam tega nihče ne zameri! Red mora biti. Tudi ni za nas merodajno, če razni drugi listi cela leta pošiljajo list, ne da bi naročnik plačal. Mi smo mnenja, da le tisti naročnik bo prav vedel ceniti list, kdor ga redno plačuje.

Vse čitatelje »Novega Časa« prosimo, naj pri nakupovanju svojih potrebščin v prvi vrsti vpoštevajo tvrdke, ki oglašajo v »Novem Času«. Listu vsakdo mnogo lahko pomaga tudi, če se pri nakupovanju sklicuje na oglas v »Novem Času«.

Mnogo dopisov in častitk je dobil »Novi Čas« od raznih strani, ker je prekoračil število 5000. To je mnoge naše prijatelje tako navdušilo, da so nam zopet poslali polno novih naročnikov. Hvala srčna vsem v imenu dobre strani! Naprej na delo!

»Edinosti« odgovor. »Edinost« se norčuje iz nas, ker pripisujemo uspehe, ki jih je »Novi Čas« v tako kratkem času dosegel, blagoslovu iz nebes. Radi tega nas imenuje farizeje in hinavce. Prosto ji to, ampak ugotoviti moramo, kako je tu »Edinost« spet pokazala vso svojo mržnjo do krščanskega mišljenja. Že navaden pošten katoliški kmet Vam vedno poreče: Hvala Bogu, če vidi uspehe svojega dela na polju ali vinogradu! In hvala Bogu smo rekli tudi mi, ker se kot katoličani zavedamo, da je vsako delo prazno brez blagoslova z nebes, katero resnico je naš pesnik tako lepo izrazil v prošnji: A delo in trud nam nebo blagoslovi! = Kar je svobodomiselni »Edinosti« in njenim enakim dopisnikom v spodtiko, to je nam in vsem katoličanom v čast in ponos!

V goriško bogoslovnico je letos došlo veselo število prvoletnikov. Za goriško nadškofijo je 6 Slovencev v prvem letniku in 1 Italijan (En Slovenec za goriško nadškofijo pa je odšel študirat bogoslovje v Inomost). Za tržaško pa je v I.

letniku: 6 Slovencev, 4 Hrvati in 1 Italijan. Veselo dejstvo!

Poročila sta se dne 3. t. m. v Št. Ferjanu g. Ladislav Likar, nadučitelj in gdč. Dragica pl. Reya. Želimo vse najboljše!

Vozni red smo priložili današnji številki »Novega Časa«. »Vozni red« — ki je eden najboljših na Slovenskem — je zopet izdal — kakor vedno — g. Teod. Hribar v Gorici, ki ga tem potom toplo priporočamo. —

Nova samostojna duhovnija se ustanovi v Bukovici.

Remčevo igro »Pavlo« je v nedeljo 29. sept. priredila Gorenjska podružnica »Slov. Dij. zveze« v Kranju. Igra se je vprizorila v predelani obliki in je imela velik uspeh.

Smrtna kosa. Iz Cerkna: Dne 2. t. m. je bil pokopan trgovec Tomo Štrukelj. Bog mu bodi milostljiv sodnik. — Popolnoma brezpotrebno se je udeležil pogreba naš »Sokol«, ki šteje le 6 delavnih članov. Bolje je, če ob takih prilikah doma ostane.

Porotno zasedanje se je pričelo v ponedeljek 30. sept. Prva razprava proti »Soči« je vsled poravnave odpadla. V torek in sredo so sedeli pred porotniki Martin Gregorač in še štirje tribuški fantje, ki so obdolženi, češ da so lani 25. marca ubili fanta Vončino iz Tribuše. Stvar se vleče že silnodolgo in tudi sedaj ni bila končana, ampak preložena na prihodnji torek, ker je dr. Stanič zahteval še neko pričo. — V četrtek pa sta se zagovarjala pred porotniki dva fantiča, 14letni Koželj in 16letni Jakončič. Ta dva fantiča sta tvrdki Hedžet in Koritnik odnesla 3500 K. Ker so ju kmalu dobili, staimela priliko zapraviti le 9 K 68 v, ki sta pa jih povrnila. Zato so ju porotniki oprostili (!) s o g l a s n o.

Zadoščjenje za žalitve. »Soča« je v svojih predalih poleg drugih svoj čas prav surovo napadala tudi našega urednika Fr. Kremžarja. V našem listu nikdar nismo odgovarjali na razne psovke in žalitve. Ko je bila pa mera polna, je urednik Fr. Kremžar vložil tožbo proti »Soči«. Te dni bi se bila imela stvar pred porotniki odločiti. Toda »Soča« je ponudila poravnavo, ki jo je urednik Kremžar sprejel. Na podlagi te poravnave je »Soča« plačala vse stroške ter je v soboto 28. sept. priobčila naslednjo izjavo: »Podpisano uredništvo »Soče« preklicuje vse žalitve in psovke, naperjene proti g. Francu Kremžarju, časnikarju v Gorici, priobčene v listu »Soča« dne 17. oktobra 1911, št. 119, pod napisom: »Shod eSeLeS. v Števerjanu« ter dne 18. novembra 1911, št. 113, pod napisom: »Gospod nadučitelj Vodopivec iz Kamenj...« kot neosnovane, ter iste obžaluje. Gorica, dne 28. septembra 1912. Ivan Kavčič, odgovorni urednik in izdajatelj »Soče«.

Na goriškem municipiju so gospodje zelo prepadeni, ker je vlada ustavila volitve. Tega niso pričakovali. Niso vedeli, da je vlada za to tu, da varuje pravico pred krivico. Skoro gotovo je, da novih volitev ne bo vodil sedanji municipij, am-

pak mogoče vladni komisar. Zahteva Slovencev je: Razpust občinskega sveta in komisarja na magistrat! — Slovenci pa se moramo dobro pripraviti, da krepko udarimo na laško-liberalni trdnjavo. Če se to gnezdo laške kamore podere, nam bodo hvaležni tudi vsi pošteni Lahi.

Dobro gospodarstvo v Avstriji. Računski zaključek naše države kaže za lansko leto 60 milijonov kron prebitka. Smo zadovoljni. Doslej smo že celo vrsto let imeli same izgube.

Novo vino se bo po ukazu glavarstva smelo točiti še le od 20. oktobra dalje.

Nesreča ali zločin? Iz Kneže poročajo: V nedeljo 22. sept. t. l. okoli 5. ure pop. je v Podleskovici pri Knežu izginila brez sledu 14-letna božjastna in brezumna deklica Marija Cvek. Iskali so jo ves čas orožniki in tukajšnji lovci s svojimi psi, a pretekel je cel teden, ne da bi jo bili našli. — Oče te deklice je že več let vdovec ter ima še šest drugih nepreskrbljenih otrok. Božjastna revica je bila le v napoto pri hiši, ker ni bila za nobeno delo. Ljudje govore, da jo je oče zavidal in večkrat hudo preklinjal. — Čudno je na vsak način, kam bi bila mogla tako odrasla deklica, ki je vrhu tega še težko hodila, sama tako izginiti, da bi ji po tolikem iskanju ne mogli priti na sled. — Želeti je, da bi se stvar kmalu tako pojasnila, da bi nehale med ljudstvom vse hude slutnje.

Sodi z novim vinom razpočili. Poročajo nam iz neke občine na Vipavsem, da so več posestnikom razpočili sodi, ko so vozili vino na postajo. Vzrok je ta, ker so pri vehi pustili premalo zraka.

Tatvine. Zadnjikrat smo poročali o izvršeni tatvini sladkorja v Črničah. — Orožnikom se je sedaj posrečilo najti sladkor. Našli so ga na pokopališču in sicer v grobišču (kapelici) g. Bolka. Nato so prišli, ker je bilo pred letom tam skrito ukradeno usnje — v podstrešju mrtvašnice. Tudi tatovom so prišli na sled. V četrtek minulega tedna so vklenili 3 in peljali na vozu v Aidovščino. Eden je bil vklenjen sam, dva pa skupaj. Zadnja dva pa nista bila zadovoljna z verigo; ampak pretrgala sta jo in vbežala orožnikoma. Na poziv sodnije sta se oglasila sama. Sedaj se vrši zaslišanje osumljencev in drugih prič. V Črničah želi vse ljudstvo, da bi se našli pravi tatovi in da bi se jih ostro kaznovalo.

Nesreča na cesti. Včeraj okrog 1h popoldne je na Kornju neki voznik z dežele povozil staro kmečko ženico, ki voznikovega klicanja ni slišala. Prišla je pod konje in voz. Peljali so jo v bolnišnico. Voznika ne zadene krivda, ker je počasi vozil.

Pod voz je prišel v nedeljo popoldne okrog 1h na Kornju neki otrok, ki je tekal okrog. Otrok je bil sicer nekoliko poškodovan, a hudega ne bo.

Še nepojašnjen umor. Znano je, da so pred časom na Kalvariji nad Podgoro našli ubitega Brešana iz Ločnika. Še sedaj se neve, kdo ga je umoril. Zaprljeh je bilo že 5 oseb, a so morali vse izpustiti, ker ni bilo dokazov. Tako sta izpuščena iz zapora tudi brata Maraž iz Št. Ferjana.

Kupčija z vinom. Z Vipavskega poročajo: Vse ceste in postaje so polne voz, ki vozijo velike množine vipavskega vina. Največ vinskega pridelka so pokupili dunajski in češki vinski trgovci. Cena vinu je zopet poskočila.

Iz Rihenberka poročajo: Promet v Rihenberku je jako velik. Do 300 voz vina na dan na postajo. Letina je jako lepa, da malokedaj taka. Tujcem moramo biti hvaležni, da so prišli k nam. Kako bi bila uspela kupčija z našimi kupci, ne vemo, a gotovo ne tako dobro kakor s tujimi!

Vinska letina na Krasu. Iz Svetega poročajo: Trgatev se povsod veselo vrši. Nekateri so mošt prodali po 38—40 K hektoliter. Vinska trgatev je pri nas dobra. Za Svetem pride Zagrajc, Vel. Dol in Pliskovica.

Letina vina v Brdih je večinoma srednja. Toda Kozana in posebno Vipolže imajo naravnost izborna vinska letina.

150 let stara trta. Iz Svetega pri Komnu nam poročajo: Na zemljiški parceli št. 894 občine Sveto se nahaja trta stara 150 let. Trta sicer ni debela, ker je večkrat pozebla. Imenuje se »čedajc«. Prinesel jo je v naš kraj Janez Jazbec, ki je pred 150 leti celih 20 let služil v Solkanu. Prisluzil si je 20 zlatov po naše 44 K. Domov prišedši je pridno začel saditi trte in murve. Nevesto je dobil na Vipavskem. Na njeno priogovarjanje je kupil posestvo na Vipavski strani nad Dornbergom. To je bil prvi svetanski vinograd tam doli. Sedaj je ta vinograd last komenskega župana.

Volitev župana v Kojškem. Dne 26. sept. se je v Kojškem konstituiral novi občinski odbor. V ta namen je prišel v Kojško sam namestništveni svetnik g. Rebek. Za župana je bil zopet izvoljen g. Fr. Ob- ljubek, za podžupana pa Ivan Lenardič, Anton Bavdaž, baron Teuffenbach, Vinc. Jasnič, Miha Jančič, Anton Jančič, Ivan Kristančič, Josip Marimič in Iv. pl. Reya. Nato je preblag. g. voditelj glavarstva Rebek pozdravil novo starešinstvo, nakar je izpregovoril par besedi, ki jih moramo tu omeniti. Povdarjal je, koliko škoduje, posebno nam Slovincem, grda razvada pijančevanja. Povdarjal je, da so pred vsem obč. zastopniki poklicani, da odvajajo mladino od pijančevanja. Toplo je priporočal omejitve javnih plesov, ki škodujejo ljudstvu duševno in gospodarsko. Takih besed nismo bili doslej vajeni iz ust naših političnih uradnikov! Obžalujemo le, da so kojščanski liberalci, med njimi precej noizvoljenih podžupanov, po odhodu g. glavarja pozabili na njegov govor ter so se stari in mladi vrteli na plesu ko vrto- glavi. Občinski očetje so dali s tem mladini slab zgled, g. namestništvenemu svetniku Rebečku pa s tem gotovo niso napravili veselja. Žalostno!

Ples v Mirnu. Evhanistične slavnosti v Mirnu so hoteli nekateri brezvestneži motiti z javnim plesom. Brez dovoljenja sovodenjskega župana so priredili ti pijančki na meji med Mirnom in Gabrijami nagloma ples, ki se je pa izjalovil. Par brezvestnih ljudi jim je dalo par kronic — a noben pobožen obiskovalec Grada ni bil pri plesu.

Nabor. Izpod štanjelskega županstva so dne 25. sept. v Komnu potrdili 18 mladencev.

Oseške volitve — razveljavljene! Poročajo nam, da je namestništvo razveljavilo občinske volitve v Oseku, pri katerih so liberalci pogoreli. Nove volitve se bodo vršile že v oktobru. Vodilo jih bo glavarstvo. Čudno, da vlada pri šempaskih volitvah, pri katerih sedaj naknadno prihajajo na dan čudovito čudne reči, ni bila natančna.

Trte so porezali neznani zlikovci g. županu v Oseku v soboto 28. sept. ponoči. G. župan ima občutno škodo. Sodi se, da je to maščevanje liberalnih plesačev, ki jim g. župan ni dovolil plesa.

Novice iz Zatolmina. Planino »Slemec« razdelijo na dva dela, ker ima živina predaleč na pašo. Živina se bo menjavala: eno leto bo v zgornji, eno leto pa v spodnji planini. Na spodnjem koncu — »Medrija« imenovanem — so že tekom tega poletja začeli pripravljati potrebnj material za hleve in »stan« (sirarno). Država bo prispevala 53 tisoč kron, ki jih izplača v štirih letnih obrokih (en obrok je že izplačala) in kmetje sami bodo prispevali 30 odstotkov vseh stroškov po razmerju krav. Nekaterim, posebno manj premožnim posestnikom to ni prav, ker se bojijo plačevanja, ker bodo res precej prizadeti ter že sedaj težko izhajajo. A ne gre drugače; država sicer pomaga, a hoče, da kmet tudi sam prispeva zraven. Vendar pa se mora priznati, da bo, ko bo vse dovršeno, tudi to lep kmečki napredek. — **Novo trgovino** z mešanim blagom je otvoril te dni g. Ant. Rutar. Bila je potrebna in jo toplo priporočamo.

Krščansko-socialna zmaga na Dunaju. V torek 1. t. m. so se na Dunaju vršile v 15. okraju dopolnilne občinske volitve za 1 mandat in okrajne volitve v 16. okraju. V obeh okrajih so zmagali kršč. socialci. Doslej so te mandate imeli socialisti. V 3. okraju je bila volitev za drž. zbor. Pri tej so se komaj še vzdržali socialisti.

Roparski napad. Na Reki sta dva roparja hotela udreti v stanovanje nekega Haramija. Žena, ki je bila sama doma, je zadelala vrata, kjer je trepetala, dokler ni prišla policija. Razvil se je boj, v katerem sta bila dva policaja težko ranjena. Roparja sta ušla.

Kuga se je pojavila na angleškem parniku »Belle Isla«, ki je 10. sept. odšel iz Hamburga. Umrli so 3 mornarji.

Prijeten dež. Slovaški list »Narodnie Noviny« prinaša iz Zente naslednje zanimivo poročilo: Te dni se je pojavila pri nas nenavadna prikazen. Nad mesto je priplul velik črn oblak. Začelo je grmeti in padati dež ter ž njim vred — prepelice. Domneva se, da je silna ploha iznenadila seleče se prepelice in jih vrgla na zemljo. Ljudje so z veseljem pobirali premočene popotnice in jih nosili domov. Dva dni je bajje prihajal prijeten vonj pečenih prepelic iz sleherne kuhinje v Zenti.

Sad alkohola. V Draždanih na Saksionskem je bila obsojena 13letna deklica na 1 leto ječe, ker je izvršila 12 vlomov ter pri tem ukradla za 6000 mark vredno-

sti. Da je deklica tako propadla, je vzrok mati, ki je udana alkoholu!

Izreden krompir je pridelal posestnik Čirman v Št. Vidu nad Ljubljano. Krompir tehtal 1 1/2 kile ter ima obliko leva.

Velikanski požar je v Kraljevem Gradcu na Češkem uničil neko usnjarno. Škode je nad 1 milijon kron.

Velika nesreča se je zgodila 1. okt. na Donavi blizu rumunske meje. Neka ogrska ladja je ponoči trčila ob rumunsko vojaško ladjico »Trotus«, ki se je potopila. Nekaj vojakov so rešili, 9 pa jih je vtonilo.

Darovi za Dijaško mizo: P. n. gg. prof. Rudolf Lavrenčič 2 K Slov. Straža v Ljubljani 300 K, Josip Ivančič, c. kr. gim. prof. v p. 20 K, dr. Ignacij Kopal 2 K, dr. Peter Šortl 2 K, Ivan Tabaj 2 K. Bog povrni!

Trst in Istra.

Slovanska zmaga v Pulju. Dne 29. septembra so se v Pulju vršile dopolnilne volitve poslanca za deželni zbor. Doslej je ta okraj zastopal Italijan. Tudi pri sedanjih volitvah so upali iredentovski Lahi zmagati z nasilstvom in sleparstvom. Volivni imeniki so bili naravnost sleparsko sestavljeni. Vmes pa je posegla vlada, ki je volitve pravično izvedla. Tako je bil izvoljen **hrvaški kandidat Stihovič** s 404 glasovi, iredentarska stranka je dobila le 231 glasov.

Svedrovci so v Bujah navrtali davčno blagajno in odnesli 9000 K denarja. Kot osumljenca so zaprli nekega Lončariča.

Cerkveni rop. Iz Gročan v Istri nam poročajo: V noči od sobote do nedelje so vlomili tatovi v tukajšnjo cerkev razmetali in preiskali vse predmete pobrali iz skrinjice nekaj drobiža, razbili so dva keliha ter odnesli seboj kupi (t. j. gorenji del keliha).

Najnovejše vesti v vojni.

- (Brzjavno poročilo »Novemu Času«).
- Dunaj, 4. okt. 10h dopoldne.**
- Položaj skrajno poostren!**
- Mir med Italijo in Turčijo že sklenjen!**
- Srbska armada se je že združila z bolgarsko.**
- Turški poslanik zapusti Belgrad.**
- Promet z Balkanom pretrgan.**
- Na meji se že vrše boji.**
- Srbija vsak čas napove vojno Turčiji.**

Za kratek čas.

(Iz šolskih klopij.)

Pri razlagi, kaj je katoliška cerkev, je naštel katehet tudi one, ki niso v nji: pogani, judje, nepravoverni kristjani. Pri izpraševanju se oglase otroci: »Pogani!« — »Prav!« — »Judje!« — »Prav! Kdo še?« — Tonček (resno in odkritosrežno): »Socialdemokrati!«

Velikansko kolo v Pratru. Žef je videl v Pratru velikansko kolo, ki ima v premeru nad 50 m. Na tem kolom, ki se vrti, so pritrjeni vagoni, v katere stopajo ljudje. Tako jih prinese kolo v veliko višičino, odkoder vidijo ves Dunaj.

»Slovenska Straža« v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani.

VINO,

imotno, zavreto, pokvarjeno se popravi kakor tudi odevame se prevelika množina kisline vinu. Vzorec prinesiti ali poslati. Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

Lekarna Liberi

Corso Francesco Giuseppe 39
se priporoča.

Odlikovana delavnica z električnim obratom brusac in nožar

ANTON TEMIL
Gorica - Verdijevo tekališče 1 - Gorica
(Marzinijeva hiša.)

Zaloga britev in brivskih varnostnih priprav od 2 K aprej. Škarje in noži vseh vrst. — Izdelki slavni znano tvrdke Solingen. — ZMERNE CENE.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem **na novo otvoril mizarско delavnico v Batujah.**

Sprejemam **stavbena in pohištvena dela.**

Zagotavljam solidno delo in zmerne cene.

Priporočam se preč. duhovščini in sl. občinstvu.

ANTON VETRIH,
mizarški mojster

М М М BATUJE p. ČRNICE. М М М

Penzionist sp ejme se v novi vili blizu mesta. Kje, pove upravništvo tega lista.

Mihael Boltar,

čevljar

Solkan — Sv. Štefan trg 20 — Solkan
se priporoča sl. občinstvu za vsa te svoji stroki spadajoča dela.

Popravlja staro obuvalo hitro in trpežno.

Priporoča se

strokovna krojačnica za izdelavanje oblek za vsaki stan. Dobe se tudi izgotovljene obleke za gospode, dečke in otroke. — Ogledajte si zalogo!

C. kr. priv. kroji.

M. POVERAJ GORICA
Travnik št. 5.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok? Potem pišite »Slovenski Straži« v Ljubljani po knjizico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!
MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu šte. 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah.

M. ANDERWALD

trgovina kolonjalov in delikates
Gorica, Tekališče Jos. Verdi 32
(hiša sl. Centralna posojilnice in „Goriške zveze“)

priporoča prečastiti duhovščini ter sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo najrazličnejšo zalogo: kave, riža, olja, rozin, dišav, čuja in rama. Vedno zveže najfinejše delikatese, meso, sadje in vsakovrstne marmelade v konzervah; velika izbira vina v butelj kuh in najboljših šampanjcev.

Cene najnižje.

Solidna in točna postrežba.

Svoji k svojim!

Priporoča se slavnemu občinstvu in čč. gđ. duhovščini

Slovenska brivnica
Gosposka ulica nasproti Monta
Franec Novak,

postrežba čista in solidna, dijaki in otroci imajo med tednom, razun sobote in nedelje, popust. Izdeluje vsa lasničarska dela ter ima v zalogi kite in domačih las po zmerni ceni.

„Trgovsko obrtna zadruga“
v GORICI,

registrovana zadruga z neom. jamstvom
v likvidaciji

ponuja v nakup te-le svoje nepremičnine:

Enonastropno hišo

v ulici sv. Ivana hšt. 7 v Gorici, ki je zelo prikladna za mesarsko obrt.

Enonastropno hišo z vrtom

v ulici Capitan Vandola hšt. 6 v Gorici, prikladna kot stanovanje za boljšo družino.

Enonastropno hišo v Velikem Dolu na Kraju,

ki je prirejena za prodajalno. Ker ni v tem kraju prodajalne z jestvinami se priporoča v nakup ta hiša zlasti mladim trgovcem, ki se hočejo z manjšim kapitalom osamosvojiti.

Ponudbe sprejema likvidacijski odbor v Trgovskem Domu.

Zaloga vozov in drugih priprav v laih prostorih Via della Tesa št. 31.

Telefon št. 14-02. — Tu se sprejemajo nočna naročila.

Podjetje razpolaga z 18-timi krasnimi vozovi za mrtvaške sprevode ter lahko postreže z najfinejšo opremo, kakor tudi s čisto navadno.

V svoji trgovini na Corsu ima veliko izbero vencev iz umetnih cvetic, biserov, porcelana in kovine ter izdeluje vence tudi iz svežih cvetic.

Vsakovrstne krste, kovinaste in lesene, oblike, čevlje in druga potrebščine za mrliče in sprevode, voščene sveče iz lastne tovarne itd. vse po nizkih konkurenčnih cenah.

NOVO POGREBNO PODJETJE, TRST

(vogal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (vogal Piazza Goldoni)

V podružnicah in zastopih: na Opčinah pri g. Mrzeku — v Nabrežini pri g. Vitezu — pri Orehu (Nogere) pri g. Jamšku se dobi vse za pogrebe potrebno blago.

V slučajih potrebe se toplo priporoča udani

HENRIK STIBELJ,
deležnik in upravitelj podjetja.

Ferdinand Resen

GORICA — Gosposka ulica 4 — GORICA

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo

veliko zalogo perila in blaga za moške obleke.

Posebna izbira **črnega sukna.**

Na zahtevo pošljem vzorce.

Edina zaloga najboljših **sesalk za gnojnice**

navadnih in raztezajočih od 3 m do 4.80 m. Cene od 50 do 80 K.

Razpršilnike vsake vrst od 4 do 12 K.

Pinter & Lenard

v Gorici, Raštelj šte. 7 -- 8.

Anton Potatzky

naslednik Josip Terpin

v Gorici, na sredi Raštela hiš. šte. 7

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nirmberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij. Potrebščine za pisarne, kadilce in po- botnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje. — Potrebščine za krojače in čevljarje. — Svetinjice, rožni venci, mašne knjižice. Hišna obuvala za vse letne čase. Posebnost: semena za zel- lenjave, trave in detelje. Najbolje oskr- bljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih in na deželi.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče šte. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone zlate mostove, zobe na kaučukove plošče uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dop. do 5. ure pop. Št. 20

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehaničnim obratom

ANTJ. CERNIGOJ

GORICA TRZASKA CESTA št. 18.

Izdeluje: Cerkvene oprave oprave klopi, spovednice, klečalnike. — — —

Stavbena dela okna vrata, podovi. —

Zaloga pohištva omare, mize, postenje, stolice, okvirje, blazine in šuste. — — —

Zaloga: Strugorških in rezbarskih izdelkov. — — —

Napredek, novost.

Naš znani fotograf A. JERKIČ, uvedel je v svojem ateljeju poleg dnevne tudi

električno razsvetljavo pri koji lahko slika ob vsa- kem času in vremenu. — — —

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V TRSTU,

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO.

V lastni hiši.

Ulica Torre bianca šte. 21 ob ulici delle Poste.

Za hranjenje najsigurnejši tržaški slovenski denarni zavod, ker jamčijo za vloge člani z **vsem** svojim premoženjem.

Neomejena zaveza.

Uradije se vsak delavnik: dopoldne od 9. do 12. ure
popoldne „ 3. „ 5. „

Sprejema kakoršnekoli **hranilne vloge** ter jih **obrestuje**

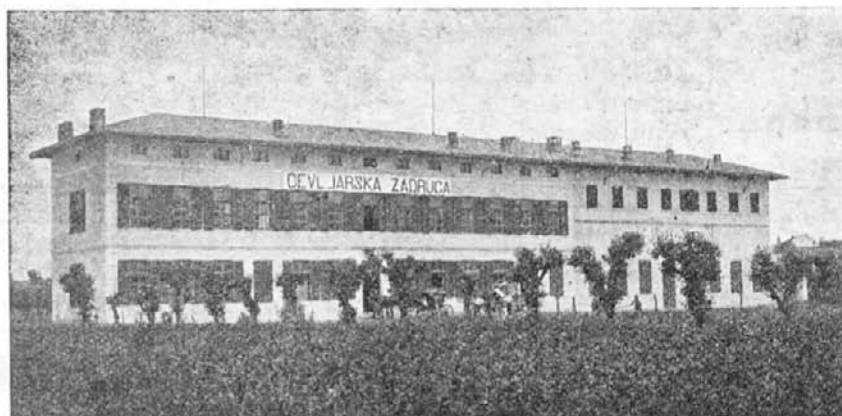
po 4¹/₂ 0/0

čisto — brez odbitka za rentni davek, ki ga plačuje zadruga sama.

Za stalne vloge obresti po dogovoru višje z ozirom na svoto in neodpovedljivost istih.

ČEVLJARSKA ZADRUGA V MIRNU.

Tovarna
čevljev.

Ročno
delo.

➔➔ Priporoča svoje prodajalne čevlje ➔➔

V GORICI trg sv. Antona števil. 1 (Stari trg). — V TRSTU Barriera vecchia
— — števil. 38, Via dei Rettori števil. 1. — V SPLITU ulica Staroga suda — —
ki so preskrbljene z najboljšim blagom vsake vrste.

Se priporoča posebno Bricem o priliki sv. birme.

Podružnica Ljubljanska kreditna banka v Gorici

Corso G. Verdi števil. 37.

se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. Vloge na knjižice obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %
vloge v tekočem računu po dogovoru

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Delniska glavnica K 8 000.000

Celje, v Celoven, Gorici, Sarajevu, Splitu in Trstu.

Št. 14

Rezervni zaklad K 800.000

Prodajalna Katoliškega tisk. društva v Gorici

se je preselila in se nahaja sedaj

Montova hiša, Gosposka ulica števil. 2.

Priporoča se toplo za obilen obisk.